

REGERINGSKANSLIET

TAL

1 december 2006

Maria Larsson, Äldre- och folkhälsominister

Anförande av Maria Larsson på Internationella handikappdagen

för Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) i Stockholm 1
december 2006

Ämnet för den internationella handikappdagen är mänskliga rättigheter. I grunden handlar det om att alla politiska beslut och alla lagar ska tillmäta alla människor ett lika och okränkbart värde. Denna demokratins grundval får aldrig åsidosättas.

För det är ju inte utifrån vad man presterat, det är inte som en ersättning eller på nåder, som man ska behandlas lika. Det är för att man är människa, en unik varelse med ett absolut värde. Detta värde är oberoende av ålder, ras, kön, intellekt. Och det är oberoende av om man har eller inte har presterat eller producerat något.

Jag ska inledningsvis säga något kort om regeringens prioriteringar inom handikappolitiken. De två dokument som har en särskild tyngd för regeringens arbete är regeringsförklaringen och alliansens valmanifest. I dessa finns inriktningen fastlagd för mandatperioden. Vi har varit mycket tydliga när det gäller två saker:

För det första; vi vill fortsätta att öka möjligheterna för funktionshindrade att delta i samhällsliv och arbetsliv. Denna målsättning rymmer en mängd uppgifter, allt ifrån diskriminering och tillgänglighet till utbildningsfrågor och hjälpmedel.

Trösklarna in till arbetsmarknaden har under senare år växt till murar. Genom förenklade regler för företag och sänkta skatter ska regeringen öka jobbtillväxten.

Vi utökar möjligheten att få lönebidrag. Regeringen tillför medel för fler och höjda lönebidrag från och med nästa år. En möjlighet att få lönebidrag på grund av nedsatt arbetsfunktion i eget företag införs.

Arbetsgivarnas medfinansieringsansvar ska avskaffas. Det är en viktig pusselbit för att arbetsgivare ska våga nyanställa. När efterfrågan på arbetskraft ökar, ökar också möjligheterna för personer alltför länge ofta sorterats bort. Det handlar om personer med funktionshinder, med kronisk sjukdom, personer som varit långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna. För några veckor sedan träffade jag en arbetsgivare som berättade att han anställt en person som varit långtidssjukskriven i 17 år. Halvdagar till att börja med, men det fungerade bra. Det är hoppfullt att arbetsgivarna uppfattat signalerna tydligt.

De som inte kan delta på den reguljära arbetsmarknaden skall erbjudas meningsfull sysselsättning med stor valfrihet. Här behöver mycket förbättras.

Diskriminering i alla former skall bekämpas kraftfullt. Regeringen kommer att föra en

politik för större frihet och för ett samhälle som präglas av gemenskap och samhörighet, med målet att ingen grupp ställs åt sidan eller diskrimineras.

För det andra; vi vill öka möjligheten till egna val och självbestämmande inom de ekonomiska ramar som samhället ställer upp. Jag vill ge medborgarna mer valfrihet inom den offentligt finansierade välfärden. Det ger också en mer lyhörd offentligt finansierad välfärd, vars fokus är den enskildes behov och önskemål. Genom att släppa in valfriheten kommer nytänkande och utveckling naturligt.

Möjligheten för funktionshindrade att välja boende och hjälpmedel skall öka. För att nämna ett exempel just kring hjälpmedel:

Vem annars än brukarna är experter på sina egna hjälpmedel? Många har haft och kommer att ha sina hjälpmedel hela livet. Idag kan de, som så många andra, orientera sig i ett enormt utbud av varor och tjänster på Internet.

Utbudet av hjälpmedel på hjälpmedelscentralerna kan upplevas som starkt begränsat i jämförelse med hjälpmedelsutbudet i andra länder och framför allt i jämförelse med den valfrihet som konsumenterna av andra tekniska produkter är vana vid. Här måste en ökad valfrihet till.

Jag inledde med att konstatera att handikappolitiken är en demokratifråga. Samhället måste byggas med insikten om att alla människor är lika mycket värda, har samma grundläggande behov och skall behandlas med samma respekt.

Handikappolitiken närmar sig mer och mer arbetet för att skydda och främja de mänskliga rättigheterna. Den kopplingen är viktig att göra idag. För att de handikappolitiska målen skall uppfyllas måste politiken bedrivas tillsammans med dem som använder tjänsterna.

Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har alla människor lika rättigheter. Personer med funktionshinder skall således ha samma rättigheter att bidra till samhällets utveckling som andra medborgare. För att uppnå detta måste det handikappolitiska arbetet inriktas på att ta bort de hinder för full delaktighet och jämlikhet i samhället, som finns för människor med funktionshinder. Den assistansreform som infördes under den förra borgerliga regeringens tid har spelat stor roll för att öka delaktigheten och jämlikheten.

Två viktiga dokument ska diskuteras här idag. Det är mycket glädjande att vi snart har en FN-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den är snart på plats. Just nu läggs sista handen på dokumentet.

En av de viktiga frågor som diskuteras under konferensen här dag är handikappörelsens alternativrapport kring FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Det är ett imponerande arbete som lagts ned. Så många som 57 handikapporganisationer står bakom rapporten! Alternativrapporten är dessutom mer heltäckande än den förra regeringens rapport. Den rapporten behandlar vissa utvalda områden som ger svar på de frågor övervakningskommittén har ställt, medan Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) kommenterar i stort sett alla områden, dvs. flertalet rättighetsartiklar.

HSO framhåller både det som är bra, men skriver samtidigt om de brister som ändå finns i praktiken. Och - viktigast av allt - ni ger rekommendationer och lämnar förslag

på hur det kan bli bättre.

Jag vill bara kommentera några av frågorna i Sveriges rapportering kring efterlevandet av FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter:

Utbildning och arbete utgör själva grunden för en ekonomisk och social trygghet. De senaste åren har arbetsmarknadssituationen för personer med funktionshinder försämrats.

Regeringen kommer, som tidigare nämnts, att prioritera arbetet med att öka sysselsättningen för bland annat personer med funktionshinder. Det finns tydliga hinder idag för deltagande på arbetsmarknaden som behöver undanröjas.

Sverige har åtagit sig att följa FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnkonventionen sätter barnets mänskliga rättigheter, intressen och behov i centrum. Staterna som åtagit sig att följa barnkonventionen har en skyldighet att se till att även barn med funktionshinder kommer i åtnjutande av de rättigheter som omfattas av konventionen.

I alternativrapporten finns avsnitt om stödet till familjer med funktionshindrade barn och funktionshindrade föräldrar med barn. Det sägs att "lagarnas intentioner är bra och att stödinsatserna tillgodoser många behov".

Rekommendationerna från HSO handlar mycket om kommunernas och landstingens ansvar och samarbete. Problemen finns framförallt inte i lagstiftningen utan mer i tillämpningen och handläggningen av lagarna.

Regeringens politik är naturligtvis att barn med funktionshinder ska ha rätt att vara barn precis om alla andra. Men barn med funktionshinder har dessutom särskilda behov på grund av sina funktionsnedsättningar. Behov som måste tillgodoses, vare sig det handlar om tandborstar eller lakan.

Nu över till en annan central fråga som diskuteras här i dag - nämligen ett nationellt övervakningssystem för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som är högst aktuell i konventionen om funktionshindrade personers rättigheter.

Unikt för just denna konvention är artikeln om nationell implementering och övervakning av efterlevnaden av konventionen.

Dels ska staterna etablera en eller flera "focal points", dvs. central/a funktion/er inom regeringen för att genomföra konventionen och etablera en samordningsfunktion.

Inom den svenska regeringen finns idag en sådan funktion - den handikappolitiska samordningen. Funktionen utgör en samlad kompetens som kan bevaka att handikappolitiken genomförs i de olika politikområdena. Jag kommer att lägga kraft på att socialdepartementets ansvar inom detta område blir tydligt och pådrivande.

Jag kan också meddela att för att underlätta den kommande sammanslagningen av ombudsmännen så kommer ansvaret för Handikappombudsmannen inom kort flyttas. Flytten sker från Socialdepartementet till det nybildade Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Dels skall staterna enligt den nya konventionen etablera en konstruktion ("framework") med en eller flera oberoende mekanismer för att främja och övervaka konventionen. Handikapprörelsen ska vara involverad i övervakningsprocessen. Och detta är, enligt min uppfattning, en förutsättning för att utvärderingen av

efterlevnaden ska få en kvalitet. Handikapprörelsens erfarenheter måste väga tungt.

För att förverkliga rättigheterna för människor med funktionshinder krävs åtgärder inom samtliga samhällsområden. Det är viktigt att höja kunskapen om de mänskliga rättigheterna och stärka samordningen av arbetet med att främja rättigheterna i Sverige.

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige är viktig i detta sammanhang. Delegationens uppdrag är som bekant att stödja statliga myndigheter, kommuner och landsting i arbetet med att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i verksamheten. Till uppgifterna hör även att sprida information och kunskap om de mänskliga rättigheterna bland allmänheten och stimulera det offentliga samtalet om de mänskliga rättigheterna.

Avslutningsvis, temat för denna internationella handikappdag är mänskliga rättigheter. Det är av flera skäl ett angeläget ämne. Dels med tanke på vad som nu sker i det internationella arbetet. Dels för att vi alla är överens om att på allvar se handikappfrågorna som en fråga om mänskliga rättigheter.

Tack för ordet.

Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Växel 08-405 10 00